

КАФЕДРА АРХІТЕКТУРНИХ КОНСТРУКЦІЙ

УДК 72

О.М. Печеник

КАФЕДРА АРХІТЕКТУРНИХ КОНСТРУКЦІЙ

© Печеник О.М., 2001

Показано основні напрямки освітньо-педагогічної та наукової діяльності кафедри. Відображено індивідуальний внесок працівників кафедри в навчальний процес. Велику увагу приділено новому напрямку дослідження – визначення енерговтрат у будівництві і розвитку нових технологій енергозбереження у архітектурно-будівельній практиці.

Main directions of faculty's educational & pedagogic activities, scientific interests are described briefly. Author reflected individual contribution of every faculty member into the scientific studies development. Main attention is paid to the new trend of research – determination of heat losses in buildings & new energy-saving technologies development in building & architecture.

Кафедру архітектурних конструкцій створено у 1946 році під керівництвом доц. Бідило О.Т., який очолював кафедру до 1970 року і трактував її як регіональний центр сприяння основним дослідженням з архітектурних конструкцій і розвитку архітектурної освіти.

З 1970 року керує кафедрою і продовжує її наукові і навчальні здобутки доц., канд. техн. наук Швець Я.Д. В цей період науковий потенціал кафедри спрямований на дослідження проблем будівельної фізики, зокрема покращання умов робочого середовища.

У 1985 році на посаду завідувача кафедрою було обрано доц., канд. техн. наук Печеника О.М. Під його керівництвом науково-дослідна лабораторія НДЛ-31 кафедри виконала значний обсяг господарських робіт із промисловими підприємствами, що виготовляють будівельні конструкції.

У результаті реорганізаційних заходів, розпочатих у 1986 році, кафедра набула нової форми – навчально-наукового підрозділу.

Згідно з навчальними планами, що постійно вдосконалюються на факультеті, кафедра починає роботу із студентами 1-го курсу архітектурного факультету. Отже, починаючи з цього періоду, кафедра формує у майбутніх архітекторів уявлення про об'єкт своєї майбутньої творчої праці, навчає вмінню знаходити узгоджені рішення і отримувати в результаті оптимальну об'ємно-просторову структуру будинку і його окремих елементів. Виходячи з цього, навчальний процес має пріоритетні акценти.

Розвиток архітектури і будівельної техніки відбувається в діалектичній взаємодії, тобто виникнення нових типів будинків сприяє виникненню нових матеріалів і конструкцій, які, в свою чергу, стимулюють появу нових типів будинків, нових архітектурних форм.

Сучасні конструкції і напрямки їх подальшого розвитку базуються на всебічному використанні міцнісних властивостей матеріалу і форми конструкції, де цей матеріал працює у найвигідніший спосіб. Іншими словами, архітектура споруди, її виразність, привабливий зовнішній вигляд і інтер'єр багато в чому визначаються конструкцією.

Від конструктивного рішення будинку залежать також функціональні якості того штучного середовища, яке створюється для праці і відпочинку людини. Відповідно до цього курс “Архітектура цивільних і промислових будинків” передбачає вивчення основ їх архітектурного проектування, тобто принципів об’ємно-планувальної структури будинків, їх зовнішнього вигляду і інтер’єру у тісному зв’язку з конструктивним рішенням. Розглядаються усі види конструкцій цивільних і промислових будинків, але в різних аспектах, їх класифікація, галузі використання, принципи роботи конструкцій в споруді, їх роль у формуванні об’ємно-планувального і архітектурно-художнього рішення будинку та загальні техніко-економічні характеристики.

Теплопередача, повітропроникність і вологісний стан конструкцій, звукоізоляція, а також акустика, інсоляція і світлотехніка є предметами вивчення “Будівельної фізики”, яку викладає кафедра. Студенти-архітектори набувають знань з фізичних явищ і процесів в конструкціях будинків, пов’язаних з перенесенням тепла, звуку і світла, а також знайомляться з процесами поширення звуку і світла в приміщеннях будинків.

Основним завданням будівельної фізики є наукове обґрунтування застосування в будівництві таких матеріалів і конструкцій, а також вибору таких розмірів і форми приміщення, які б забезпечили оптимальні температурно-вологісні, акустичні і світлотехнічні умови в приміщеннях відповідно до їх функціонального призначення.

Отже, будівельна фізика викладається кафедрою як дисципліна, що містить частину теоретичних основ архітектури і є невід’ємною складовою частиною курсу “Архітектура цивільних і промислових будинків”.

Вивчення курсу супроводжується виконанням архітектурно-конструктивних проектів і лабораторних робіт з будівельної фізики.

Навчальний процес і науково-дослідну роботу на кафедрі проводять 11 викладачів. З них п’ять кандидатів технічних наук і один кандидат архітектури – доценти. Двоє старших викладачів працюють над кандидатськими дисертаціями і один – над докторською.

Наукова діяльність кафедри проводиться у тісній співпраці з Київським Державним технічним університетом будівництва і архітектури, Одеською Державною академією будівництва і архітектури, Донбаською Державною академією будівництва і архітектури, Віденським технічним університетом (Австрія), Кошицьким технічним університетом (Словаччина).

Кафедра постійно вдосконалює свою матеріально-технічну базу. Обладнання лабораторії будівельної фізики – установка по визначенню реверберації, фотометр відбиття, шумоміри вітчизняного і зарубіжного виробництва – дозволяє проводити лабораторно-практичні заняття і здійснювати науково-дослідну роботу.

При кафедрі створено нову лабораторію архітектурного матеріалознавства і започатковано 2 навчальні курси: “Архітектурне матеріалознавство” та “Оздоблювальні матеріали”.

Після прийняття відповідного закону в серпні 1994 року енергозаощадження в Україні стає предметом державної політики. На кафедрі з 1995 року відбувається накопичення інформації про енергозаощаджуючі технології в архітектурі і будівництві і з 1997 року викладається курс “Енергозаощаджуюча архітектура” для студентів-архітекторів 6-го курсу.

У 1997 році кафедра брала участь у семінарі з енергозбереження в будівництві і архітектурі за міжнародною програмою Taxis (проект Taxis EUC 9506).

У середині 1998 року кафедра організувала та провела науково-технічну конференцію “Енергія, житло, екологія” за участю німецьких, російських, польських, словацьких,

чеських спеціалістів. Обмін досвідом сприяв появі на кафедрі нових перспективних науково-дослідних напрямків.

Для вирішення проблем заощадження енергії на кафедрі досліджується використання садів-веранд в об'ємно-просторовій структурі індивідуальних житлових будинків. Комбінована система теплопостачання, що включає енергію сонця та вдосконалені об'ємно-планувальні і конструктивні рішення, використані в побудованому у Львові індивідуальному п'ятиповерховому будинку. Проект цього будинку розроблено спільно із кафедрою теплогазопостачання. Досліджується також зменшення витрат тепла в будинку за рахунок належного поєднання найрізноманітніших архітектурних засобів регулювання температурно-вологісного режиму: планування будинку, його орієнтації, тривалості інсоляції приміщень, природної вентиляції. Окремим напрямком науково-дослідної та проектної роботи на кафедрі є вдосконалення архітектурно-містобудівельних рішень звадяки використанню дахів та мансард в умовах історично сформованого архітектурно-просторового середовища міста Львова.

На кафедрі розроблено сучасну методику виявлення та якісної оцінки тепловтрат архітектурно-будівельних об'єктів методом інфрачервоної інспекції та дефектоскопії за допомогою тепловізора, спроектованого і виготовленого науково-дослідним інститутом ЕЛВІТ Національного університету "Львівська політехніка". При кафедрі (разом з НДІ ЕЛВІТ) створюється міжкафедральна навчальна лабораторія для архітектурного, будівельного, теплотехнічного, електроенергетичного, електромеханічного, економічного факультетів; військового, міжгалузевого інститутів Національного університету "Львівська політехніка". Підготовка спеціалістів та робота центру комплексних досліджень дозволить провадити забудову Львова на сучасному рівні та сучасними методами.

Державним відділом сертифікації і стандартизації атестовано кафедральну науково-дослідну лабораторію НДЛ-31, яка виконує численні експертизи з архітектурно-будівельної фізики, пов'язані з питаннями звукоізоляції, теплоізоляції, а також акустики і світлотехніки. Окрім цього, використовуючи науковий потенціал кафедри, лабораторія виконує обстеження несучої здатності конструкцій будинків і споруд і розробляє обґрунтовані проектні рішення об'єктів незавершеного будівництва і тих, що підлягають реконструкції. Характерними прикладами таких об'єктів є реконструкція і функціональне перепрофілювання будинку на площі Ринок, № 26 у центрі Львова, а також школи на 160 місць в с.Ланівка Стрийського району Львівської області. Виконано великий обсяг робіт по обстеженню несучої здатності конструкцій та паспортизації всіх об'єктів Добротвірської ДРЕС.

Найближчими перспективами розвитку наукової і навчальної діяльності кафедри є:

1. Підвищення якості навчального процесу на основі впровадження в навчальні дисципліни ефективних несучих і огороджуючих конструкцій громадських і промислових будинків та вивчення галузей їх використання, класифікації та ролі в формуванні об'ємно-планувального і архітектурно-художнього рішення об'єктів.
2. Участь в розробці національної програми енергозаощадження.
3. Створення нових програм по використанню тепловізора при дослідженнях тепловтрат будинків.
4. Обстеження об'єктів, що реконструюються, і експертиза проектів об'єктів нового будівництва з розробкою регламентів з енергозаощадження.
5. Збір і розповсюдження даних про найхарактерніші випадки тепловтрат через огороджуючі конструкції.

6. Створення регіонального енергетичного менеджменту в архітектурі.

7. Стажування та підвищення кваліфікації в галузі енергозаощаджуючих технологій в архітектурі і будівництві, а також впливу газового середовища на якісні параметри внутрішнього комфорту.

8. Дослідження в галузі:

– діагностики і класифікації тепловтрат реконструйованих та заново побудованих об'єктів;

– інсоляції будинків існуючої забудови при будівництві в ній нових об'єктів;

– впливу підвищеної концентрації газу радону (Rn) та відносної вологості на функціональні параметри штучного матеріального середовища;

– тестування матеріалів для виготовлення нових конструкцій і використаних в конструкціях існуючих будинків з розробкою необхідних заходів проти радіоактивного опромінення радоном;

– обстеження і підсилення огорожуючих і несучих конструкцій будинків, що підлягають реконструкції.

Слід враховувати, що на кафедрі архітектурних конструкцій навчаються студенти не тільки архітектурного, але й будівельного, теплотехнічного та хіміко-технологічного факультетів. Отже, кафедра є і залишається на перспективу єдиною в Національному університеті “Львівська політехніка”, де студенти різних факультетів набувають вміння розробляти будівельні креслення будинків, пов'язуючи окремі конструктивні елементи в об'ємі будинку, що проектується.

УДК 72

О.М. Печеник, М.О. Бродський

ЕНЕРГОЗАОЩАДЖЕННЯ В ЖИТЛОВО-ГРОМАДСЬКОМУ БУДІВНИЦТВІ – ЗАГАЛЬНОНАЦІОНАЛЬНА ТЕХНІЧНА ПОЛІТИКА В УКРАЇНІ

© Печеник О.М. Бродський М.О., 2001

Описано причини надмірного споживання енергії в Україні та шляхи подолання існуючої ситуації. Автори розглядають методи технічного, архітектурного і конструктивного характеру, які сприяють зменшенню енерговтрат. Актуальність статті підтверджується державним законом “Про збереження енергії”.

Causes of excessive energy consumption in Ukraine & ways of overcoming of existing situation described. Authors consider the improvement of technical, architectural characteristics & constructing methods to be of vital importance in the complex of measures, aimed at decreasing of energy losses, especially taking into account the state law “About saving of energy”.

1. Використання енергії в будинках.

Споживання енергії на душу населення в Україні приблизно в 2 рази вище, ніж у цілому світі, що в умовному обчисленні становить більше 230 млн. тон енергоносіїв на рік. Значна частка цих витрат припадає на існуючий житлово-комунальний сектор (близько 40 %).